

Het interview

"Het liefst wil ik andere mensen enthousiasmeren"
Wie kent hem niet?
Van een vogelcursus,
of een natuurwandeling,
Henny Grouls.

Bijenhotel

Hoe bouw je een bijenhotel?
Welke materialen gebruik je?
Stap voor stap samen bouwen
met Paul :)

Vuur uit water

Wandelen in Griendtsveen.
Een natuurgebied met een
afwisseling van moerassen,
veenplassen, heidevelden
en bossen.

Paalzitters!

Wat zijn dat voor vogels?
In de winter zitten ze te
relaxen op paaltjes langs
de snelweg. Het is een van
de bekendste roofvogels,
met als lievelingskostje
de veldmuis.

Algemeen

Wat is het IVN?

Het Instituut Voor Natuur, educatie en duurzaamheid is een landelijke vereniging met plaatselijke afdelingen. IVN De Maasdorpen is een afdeling met als werkgebied gemeente Horst aan de Maas.

Wat wil het IVN?

Mens en natuur zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Wij als IVN verbinden mensen en natuur. We laten jong en oud beleven hoe leuk, gezond én belangrijk natuur is. Op die manier dragen wij bij aan een duurzame samenleving, individuele gezondheid en het welzijn van iedereen.

Wat doet onze afdeling?

Onze afdeling richt zich op onderhoud van natuurgebieden, inventarisaties, educatie door middel van excursies, lezingen, cursussen, workshops, thema-avonden en natuurlessen op scholen.

Hoe werkt onze afdeling?

Alle activiteiten van IVN De Maasdorpen zijn vrijwilligersactiviteiten. Veel leden zijn binnen de vereniging actief. Het hart van onze vereniging zijn onze werkgroepen, daarnaast zijn ook leden actief in de natuurfotografie en met insecten.

Behalve werkgroepen zijn er twee commissies en kortlopende projecten. Heb je belangstelling? Neem contact op en sluit je aan!

Ons verenigingslokaal is het Zoemhuiske, Kasteellaan 3, Horst.

Hoe word je lid?

Geef je op via <https://www.ivn.nl/word-lid> je wordt dan automatisch lid van de dichtsbijzijnde afdeling. Of meld je aan via <https://www.ivn.nl/afdeling/de-maasdorpen>

Wat kost een lidmaatschap?

De contributie bedraagt € 24,00 per jaar. Heb je een huisgenoot die lid wil worden? Die betaalt maar € 7,50. De contributie wordt geïnd door IVN Amsterdam via een machtiging met digitale factuur. Opzeggen? Dat kan tot twee maanden vóór het einde van het kalenderjaar.

Wat ontvang je als lid?

Je kunt gratis of met korting deelnemen aan cursussen en lezingen. Je ontvangt 4x per jaar het tijdschrift Mens en Natuur én je krijgt 10% korting in onze IVN webwinkel.

Contact?

Je kunt contact opnemen via het secretariaat: ivndemaasdorpen@gmail.com

Werkgroepen & Commissies

Activiteiten & Gidsen

Ton Hagens
tonhagens@home.nl
06-14391402

Planten werkgroep

Joke Bussemakers
jjp.bussemakers@hetnet.nl
077-4673264

Vogel werkgroep

Jacques Driessen
jdrieivn@xs4all.nl
077-3828510

Evenementen commissie

Dick Best
d-best@kpnmail.nl
077-3745750

VNeL

Bart Reintjes
wreintjes@ziggo.nl
06-28495503

VNeL

Ton Wismans
wisma205@planet.nl
077-4673720

Scholen werkgroep

Cora Oostendorp

Redactie Kwekker

Marlo Godding

Scharrelkids Jeugwerkgroep

René Colbers

Communicatie commissie - ComCom

webredactie.comcom@gmail.com

Bestuur

Voorzitter & Secretaris

Cora Oostendorp
cora@bourgonjon.nl
077-3270026
06-30516784

Penningmeester & Ledenadministratie

Koos Agricola
koosagricola@home.nl
077-3270013

Leden

René Colbers 06-13328758 rene@colbers.nl

Jos van Lin 077-467820 josvanlinivn@gmail.com

Marlo Godding marlogoddingivn@gmail.com

Kwekker

IVN De Maasdorpen - Februari 2021

Voorwoord

Beste leden,

De tijden veranderen en de Kwekker verandert mee. Groter, dikker en in kleur.

Momenteel kunnen we nog niet samen met u de natuur in om u die met onze boeiende verhalen en specifieke kennis, met andere ogen te laten beleven. In deze editie hopen we u daarvan toch iets van mee te geven en u te inspireren tot goed rond kijken, als u buiten bent.

In het artikel over de solitaire bijen kunt u lezen hoe deze bijzondere dieren leven. Aanwijzingen voor het bouwen van een goed bijenhotel staan erbij, zodat u op tijd aan de slag kunt om deze insecten in het voorjaar een nestplaats te bieden.

Ook staat beschreven hoe en welke waarnemingen u en uw kinderen kunnen doen bij het bijenhotel. Misschien staan uw bevindingen wel in de volgende Kwekker?

Het interview met Henny Grouls – Wie kent hem niet? – geeft u een kijkje in het leven van een zeer actieve IVN'ner. Zo boeiend kan het zijn om deel te nemen aan een of meerdere werkgroepen.

Het landschap is niet vergeten. In de rubriek 'Natuur in de buurt' staan bijzonderheden van het mooie Schuitwater beschreven. Verder kunt u aan de hand van de beschrijving een wandeling maken in de Deurnese Peel. In de beschrijving is speciaal aandacht besteed aan de historische achtergrond.

Dit, en nog veel meer, kunt u verwachten in deze Kwekker. Het is een tijdschrift van onze vereniging, voor onze vereniging met hopelijk snel weer meer nieuws van onze activiteiten.

Wij wensen u veel leesplezier.

Cora Oostendorp

Foto Marlo Godding

Inhoud

- 2 Algemeen
- 3 Voorwoord
- 4 Paalzitters!
- 5 Hotel voor solitaire bijen
- 8 De watervogeltelling
- 9 Boontjes kiemen
- 10 Het interview
- 12 Het bouwen van een bijenhotel
- 14 Natuur in de buurt
- 15 Uit de oude doos
- 16 Vuur uit water
- 18 Verenigingsnieuws

Colofon

Redactie

Cora Oostendorp - eindredactie
Marlo Godding - vormgeving
Koos Agricola - vormgeving
Jos van Lin - fotografie
Paul Oostendorp - schrijver

Redactieadres

ivndemaasdorpen@gmail.com

Buizerd

Paalzitters!

AUTEUR: PETER VAN NIES

In deze tijd van het jaar krijg ik vaak te horen dat men zoveel roofvogels ziet. Rijdend over de snelweg van A naar B lijkt op ieder paaltje wel een grote roofvogel te zitten. En hoe kouder het wordt, hoe meer het er worden.

Met een grootte van ruim 50 centimeter en een vleugelspanwijdte van 1,25 meter zijn ze dan ook moeilijk over het hoofd te zien. Wat zijn dat voor vogels?

Nou, ga er maar van uit dat paalzitters per definitie buizerds zijn. Het zijn over het algemeen donkerbruine vogels maar er komen veel kleurverschillen voor. De onderzijde varieert van bijna wit via bruin-wit gevlekt tot volledig donkerbruin.

Met de buizerd gaat het goed in Nederland. In de jaren 60 van de vorige eeuw hebben ze het, net als andere roofvogels, erg moeilijk gehad door het gebruik van pesticiden in de landbouw, maar ook door gerichte vervolging door jagers.

Nadat DDT verboden werd en de vervolging sterk afnam, nam de stand van de buizerd weer toe. Begin jaren 70 waren er 2000-2500 broedparen, momenteel is dat aantal toegenomen tot tussen de 10.000 en 17.000 (2013-2015)!

Waarom heeft hij dit succes te danken? Waarschijnlijk omdat de buizerd vrijwel overal in ons land aan voldoende voedsel kan komen. Hij is wat dat betreft ook helemaal niet kieskeurig. Zijn lievelingskostje zijn veldmuizen, maar als die er niet genoeg zijn, eet hij evengoed regenwormen of larven.

Ook jonge hazen en konijnen en zelfs dode vis en ander aas staan op het menu. De uitbreiding van het wegnnet heeft voor de buizerd dus een positieve kant: de vele verkeersslachtoffers vormen een welkome aanvulling op zijn dagelijkse menu. Vandaar dus dat we ze daar zoveel kunnen aantreffen.

In de winter krijgen ze gezelschap van buizerds uit noordelijke streken. Dan kunnen de aantallen toenemen met wel 30.000 tot 50.000 (2013-2015); en die profiteren alle-

maal mee van het dichte wegnnet in Nederland. Vooral onder deze vogels komen nogal eens lichte tot bijna witte exemplaren voor.

Oorspronkelijk kwamen de buizerds vooral voor op de zandgronden in het oosten van het land. Inmiddels is ook een opmars naar het westen gestart en kan men ze in bijna heel Nederland aantreffen. Ze nemen met bijna elk landschapstype genoegen, vooropgesteld dat er enkele bomen staan waarin ze kunnen nestelen. In het vroege voorjaar voeren ze hun spectaculaire baltsvluchten uit: cirkelend op thermiek opstijgen tot hoog in de lucht, gevolgd door een plotselinge duikvlucht. Vaak hoort men ze dan een miauwend geluid maken.

In februari beginnen ze vaak al aan het bouwen of opknappen van hun nest. Het is een vrij grote constructie van bijna een meter in doorsnede. De basis bestaat uit dikke takken met bovenop wat dunnere twijgen en een nestkom die met plantaardige materialen is bekleed. Het legsel bestaat doorgaans uit 2 tot 4 eieren die door beide ouders in 32 tot 36 dagen worden uitgebroed.

Het wijfje levert hieraan echter het grootste aandeel. Pas na 40 tot 45 dagen zitten de jongen goed in de veren. Maar ook na het uitvliegen blijven ze nog in de buurt van het nest.

De meeste lezers zullen de buizerd wel kennen. Het is een van de bekendste roofvogels naast de torenvalk. Kenmerkend zijn de brede vleugels met de enigszins opgerichte 'vingers' en de korte brede staart. De vleugelslag is vrij traag en wordt afgewisseld met glijvluchten en cirkelen.

Maar de meesten zullen hem vooral kennen als 'paalzitter' in de winterperiode.

Foto Jos van Lin

Hotel voor solitaire bijen

AUTEUR: PAUL OOSTENDORP

Iedereen kent bijen. Dat zijn van die vliegende, een beetje harige, beestjes die op bloemen zitten. Oh, ja en ze maken ook honing. Maar worden deze insecten bedoeld als men het over solitaire bijen heeft? En wat is eigenlijk een bijenhotel? Die bijen zitten toch altijd gezellig bij elkaar in de bijenkorven van het Zoemhukske?

Wie zijn de solitaire bijen

Om maar meteen met de deur in huis te vallen: solitaire bijen zijn andere dan honingbijen. Solitaire bijen zijn – de naam zegt het eigenlijk al – een beetje eenlingen. Ze doen bijna alles alleen: voedsel zoeken, een nest maken, zorgen dat de eieren goed in het nest komen. Alleen voor de paring hebben ze elkaar even nodig. Er zijn ongeveer 350 verschillende soorten solitaire bijen in Nederland en die hebben fantasierijke namen zoals Zijdebijen, Behangersbijen, Langkopsmaragdgroefbijen.

Hun voedsel bestaat uit stuifmeel en nectar en als ze dat op een bloem aan het verzamelen zijn, zorgen ze vanzelf voor de bestuiving. Het zijn vaak kieskeurige beestjes. Ze willen soms alleen maar het stuifmeel en de nectar van de bloemen van één plantensoort. Hun actieradius is maar klein en er moet ook nog voldoende nestgelegenheid zijn in de buurt van de gewenste bloemen.

Over waar ze hun eieren gaan leggen, hebben ze ook speciale ideeën. De meeste soorten (80%) gebruiken daarvoor een zandbodem. Deze nestjes kunnen in kale kanten van zandpaden zitten maar ook onder betegelde stoepen. De zandhoopjes rond een gaatje verraden de plaats van het nest. Slechts 20% kiest liever spleetjes in hout, bestaande gangen zoals de vraatgang van een boktorlarf of holle stengels van planten. Op geschikte plekken kunnen wel een paar honderd nestjes bij elkaar te vinden zijn, maar het zijn allemaal zelfstandige huishoudens.

Larven in cellen

Nesten

Laten we bijvoorbeeld eens kijken naar een vrouwtje uit de groep Metselbijen. In haar korte leven, maar zes weken, heeft ze veel te doen. Ze zoekt eerst een geschikt gangetje voor haar eieren. Dat wordt vervolgens zorgvuldig geïnspecteerd en zo nodig verder uitgehold. Helemaal achterin wordt het eerste ei gelegd. Naast het ei komt een klontje stuifmeel met nectar. De ene bijensoort heeft voor het vervoer van het stuifmeel een soort korfjes aan de achterpoten, een andere hangt het stuifmeel aan lange haren aan de buik. De nectar wordt in een soort krop vervoerd. De nectar en het stuifmeel is voedsel voor het larfje als dit uit het ei komt.

Cocons metselspinnendoder

De bij zal dit zelf nooit zien want het kamertje wordt nu netjes dichtgemetseld met klei of hars. Vóór dat achterste kamertje wordt nu een tweede kamertje in orde gemaakt, ei erin, voedselpakketje erbij en dichtmetselen maar. Dit gaat zo door tot het gangetje bijna helemaal vol is. En nu doet de bij nog iets slims: zij laat het laatste kamertje leeg! Mocht er een vijand komen, zoals een Sluipwesp, dan legt deze haar ei in een lege kamer. Haar legboor is niet lang genoeg om de volgende kamer te bereiken. Als de gang vol is, zoekt de Metselbij een volgende.

Ontwikkeling

Als het vrouwtje al lang overleden is, liggen haar nakomelingen nog rustig in de gesloten gangen. Binnenin komen de eieren uit en de larven eten van het stuifmeel en de nectar tot ze volgroeid zijn. Dit duurt ongeveer vier weken. In die tijd vervellen ze een aantal keren. Uitwerpselen worden zorgvuldig opzij gelegd zodat ze het voedsel niet vies maken. Dan gaat de larve in een rustfase. Tegen deze tijd is het winter geworden maar de rustlarven liggen veilig en beschermd. Aan het eind van de winter vervellen de rustlarven tot poppen. De poppen veranderen vervolgens tot volgroeide solitaire bijen.

Deze bijten door de afsluiting heen en komen naar buiten. De kamertjes die het laatste gemaakt zijn, gaan het eerst open. Hieruit komen mannelijke bijen. Deze blijven vlak voor het nest vliegen en wachten op de bijen uit de kamertjes die meer naar achteren liggen want daaruit komen de vrouwtjes.

Dat de mannelijke bijen uit het voorste deel van het buisje komen en de vrouwelijke uit het achterste deel, kan de solitaire bij zelf regelen. Bij de paring wordt het sperma van de mannelijke bij namelijk eerst opgeslagen in het lichaam. Als er later een ei passeert en hier komt sperma bij, wordt het ei bevrucht en uit bevruchte eieren komen alleen vrouwtjes.

Is de solitaire bij aan het uiteinde van de gang gekomen dan doet ze geen sperma bij het ei en uit deze onbevuchte eieren komen mannetjes. Zodra de jonge vrouwtjes in het voorjaar naar buiten komen, gaan ze eerst paren met de wachtende mannetjes. En dan begint de cyclus opnieuw.

Vijand

Solitaire bijen kennen vijanden die graag de hulpeloze larven als voedsel gebruiken voor hun eigen kroost. Een daarvan is de Muurrouwzwever. Dit is een parasiet met opvallend zwarte vleugels en een gitzwart lichaam. In rust staan de vleugels gespreid als een deltavlieger.

Het vrouwtje vliegt naar de ingang van een nest in aanleg en al zwevend vóór de ingang 'schiet' ze een ei naar binnen. De nietsvermoedende solitaire bij metselt dan een kamertje dicht waarin niet één maar twee eieren liggen, één van haarzelf en één van de Muurrouwzwever. Uit het ei van deze laatste komt een larve die zich eerst te goed doet aan het opgeslagen voedsel. Later, als het ei van de solitaire bij is uitgekomen, eet de larve van de parasiet hem op. In het voorjaar komt dan geen solitaire bij uit deze kamer van het nest, maar een Muurrouwzwever.

Onbekende bezoeker

Bedreiging

Omdat ze vaak zo gespecialiseerd zijn, zijn solitaire bijen dus kwetsbaar. Vooral de soorten die het stuifmeel en de nectar nodig hebben van maar één soort bloemen. Ruim de helft van alle soorten solitaire bijen, bezoekt slechts enkele plantensoorten van een beperkt aantal plantenfamilies. En ook de soorten die gangetjes nodig hebben, hebben het moeilijk.

Tegen de herfst worden veel bermen en graslanden gemaaid en daardoor gaan diverse nestplaatsen verloren. De bijen die nog eieren willen leggen, vinden geen geschikte plekken meer en de bloemen die ze nodig hebben, zijn verdwenen. Om woningnood te voorkomen, maaien grote terreinbeheerders zoals SBB tegenwoordig niet meer het hele terrein. De stukken die ze laten staan, zijn dus niet vergeten, maar doelbewust niet gemaaid. Toch is er gebrek aan voldoende nestgelegenheid, met name in de bebouwde omgeving.

De bijen kunnen geholpen worden door het aanbieden van nesthulp: een bijen hotel.

Ze komen in april uit hun nestjes en gaan dan op zoek naar nieuwe plekken. Maart is dus een goede maand om bijenhôtels te bouwen. (Verderop in deze Kwekker wordt een voorbeeld hiervan beschreven.)

Bijenhôtel

Om succes te hebben met een bijenhôtel, moet er aan twee voorwaarden voldaan zijn. In de eerste plaats moeten er voldoende geschikte bloeiende planten in de buurt zijn. Veel bijen bezoeken maar bepaalde soorten bloemen. In de tweede plaats moet de behuizing geschikt zijn. Een goed bijenhôtel heeft een aanbod van gangen met verschillende diameters en dit in zowel hout, stengels of steen. De gangen worden meestal geboord in houtblokken. Verschillende houtblokken kunnen bij elkaar gezet worden.

Zacht hout is niet zo geschikt omdat er dan vezels rechtop in de gangen kunnen ontstaan. Er mogen ook geen scheuren in de gangen zitten. Het beste kunnen de stukken hout kops geboord worden, dus met de draad van het hout mee. Diameters tussen de 1,5 en 12 mm zijn geschikt, het meest zullen gangen met een diameter van 2,5-8 mm bewoond worden. Boor de gangen minstens 2cm diep maar niet dieper dan 20 cm.

De achterkant van de gangen moet dicht zijn. Er kan ook gebruik gemaakt worden van bamboe, rietstengels, stengels van de Japanse duizendknoop of (papier)rietjes; maak deze dan van achteren dicht met klei.

Verder moet er voor bijen de mogelijkheid zijn de gangen zelf uitknagen, in vermolmd hout of stengels met merg. Om de gangen te kunnen dichtmaken, hebben de bijen leem nodig.

Zet dus een schaalte met leem in de buurt van het hotel. Hang het bijenhotel tenslotte op een plek waar veel zon komt.

Waarnemingen doen

Een bijenhotel is een prachtige plek voor onderzoek, ook voor kinderen. De bijen steken namelijk niet. Hun angels zijn veel te kort om door onze huid heen te komen en ze zijn niet agressief omdat er geen kolonie is om te verdedigen.

In het voorjaar kijk ik dagelijks naar mijn bijenhotel en noteer welke dieren ik bij de gaatjes in het hout zie. De exacte namen weet ik niet altijd, maar een beschrijving is ook voldoende. Als de gaatjes vol beginnen te raken, noteer ik de datum waarop het buitenste dekseltje zichtbaar wordt.

In 2020 begonnen de eerste bijen al op 3 april uit de gaatjes te kruipen en dat ging in grote getale door tot ongeveer half mei. Daarna volgde er een pauze en toen begon de drukte opnieuw vanaf half juni. Dit waren duidelijk andere soorten.

De levenscyclus van de bijen is aangepast aan de bloeitijd van de bloemen die ze willen bezoeken. Daarom kun je een soort bijenkalender maken. Op www.wildebijen.nl staat zo'n kalender en op www.zoekkaartwildebijen.nl staat een aantal algemene soorten.

Voor gerichte waarnemingen kun je het beste op de hiernaast genoemde zaken letten.

Het standaardwerk over solitaire bijen is het boek Gasten van bijenhôtels van Pieter van Breughel. ISBN 978-90-76261-09-6. 486 pagina's met veel foto's. Een aanrader als u meer wilt weten over deze interessante dieren.

Rosse metselbij

- Op welke datum begint de eerste activiteit bij het hotel en hoe gaat dit in de loop van de zomer.
- Wat is de temperatuur als er veel activiteit is en wat als er weinig activiteit is?
Is er verschil in activiteit tussen een koude ochtend en een warme ochtend?
- Zit het stuifmeel bij de bijen aan hun poten of aan hun buikharen?
- Op welke datum worden de eerste gangen afgesloten?
- Welke materialen zijn gebruikt om de gangen af te sluiten?
- Zie je insecten die niet gericht een gang in vliegen maar voor de ingang blijven zweven? Dan zijn dat parasieten.
- Zie je insecten met de kleuren van een wesp? Dit kan een Wespbij zijn: een parasiet.

bijenhotel waarneming door Paul

De Watervogeltelling

AUTEURS: DE VOGELWERK GROEP

Van september tot en met april worden landelijk watervogels geteld. Dat gebeurt op de zaterdag die het dichtst bij de vijftiende van de maand ligt, of eventueel op de zondag. De VogelWerkGroep (VWG) van IVN De Maasdorpen doet daar al jaren aan mee.

We trekken er elke maand met veel plezier op uit, zeker als het weer meezit. Stormachtig koud weer op zo'n dag is niet alleen vervelend voor ons, maar je ziet vanzelfsprekend minder omdat de vogels zich dan ook gedeisd houden. De groep telt, meestal met vier personen, de Maastrajecten van de Maasbrug in Venlo tot het veer in Grubbenvorst en van het veer Grubbenvorst tot het veer in Lottum. De vogels op het water en op de oevers en uiterwaarden worden geregistreerd.

De watervogels worden zoveel mogelijk per exemplaar geteld, al moet er bij groepen vanzelfsprekend wel eens geschat worden; omdat elke waarneming, schatting en getelde exemplaren, apart genoteerd wordt, levert dat soms vreemde aantallen op: 1473 Grauwe ganzen.

Behalve dat we de watervogels tellen, houden we het aantal soorten vogels bij, bij elke soort die we waarnemen zetten we een vinkje.

Omdat we op beide oevers werken, overzien we vanuit onze vaste punten nagenoeg het complete traject. De resultaten worden vervolgens doorgegeven aan SOVON.

Hieronder de resultaten van dit seizoen tot en met januari. (De getallen in de tweede kolom - bijvoorbeeld Meerkoet 4290 - zijn codes en geen aantallen.

Behalve dat we de watervogels tellen, houden we het aantal soorten vogels bij, bij elke soort die we waarnemen zetten we een vinkje.

Venlo - Grubbenvorst						Grubbenvorst - Lottum						Totaal watervogels in:					
Soort	sep	okt	nov	dec	jan	Soort	sep	okt	nov	dec	jan	september	20-21	19-20	18-19	17-18	
Aalscholver	4	12	23	25	36	Aalscholver	2	6	3	6	10	738	1253	1692	1772		
Bergeend						Bergeend						898	1381	2556	1674		
Blauwe Reiger	6	9	8	3	11	Blauwe Reiger	2	4	6	2	2	1825	2259	2764	2250		
Brandgans						Brandgans						1661	2147	2822	1721		
Casarca						Casarca	2					3343	1841	1096	2297		
Dodaars		2	6	7	3	Dodaars						0	2493	1177	1901		
Fuut		2	2	2	8	Fuut		2	1		4	0	599	962	1071		
Grauwe Gans			10	7	18	Grauwe Gans	135	13	522	229	1473	Totaal:	8465	12128	13356	12997	
Grote Canadese Gans	34		10	6	36	Grote Canadese Gans	17		120	57		Gemiddeld aantal vogel:	1693	1516	1670	1604	
Grote zaagbek				2		Grote zaagbek						Totaal soorten sept:	25	45	42	41	
Grote Zilverreiger			4		1	Grote Zilverreiger	1	2	1			Totaal soorten okt:	46	42	48	49	
Ijsvogel	2	2	4		3	Ijsvogel						Totaal soorten nov:	51	44	47	39	
Indische gans						Indische gans						Totaal soorten dec:	48	37	46	41	
Kievit			1	50		Kievit						Totaal soorten jan:	47	41	28	43	
Kleine Mantelmeeuw		2				Kleine Mantelmeeuw						Totaal soorten feb:	0	54	37	53	
Kleine Plevier						Kleine Plevier						Totaal soorten mrt:	0	40	46	34	
Knobbelzwaan	2					Knobbelzwaan						Totaal soorten apr:	0	47	44	52	
Kokmeeuw	252	565	848	780	986	Kokmeeuw	159	64		9	125	Gemiddeld aantal soort:	43,4	43,75	42,25	44	
Kolgans						Kolgans			42	15	9	Totaal aantal verschillende soorten	Watervogels:	31	46	33	35
Krakeend			2	2	72	Krakeend			8	5	2	Andere soorten:	37	37	43	76	
Kuifeend		2	2	8	16	Kuifeend			2		2	Opvallend in september:					
Meerkoet	4290	2	15	3	8	Meerkoet		5	2	6		2 Ijsvogels		1	hoogste in kolom		
Nijlgans	1700		5	2		Nijlgans	5	3	12	13	2	2 Casarca		0	laagste in kolom		
Rietgans						Rietgans						Opvallend oktober:					
Scholekster	4500					Scholekster						Zeer weinig ganzen					
Slechtvalk	3200		1	1	1	Slechtvalk						Opvallend in november:					
Slobeeend						Slobeeend		2				4 Ijsvogels					
Soepeend	1869		10	3	11	Soepeend				4		5 Grote zilverreigers					
Soepgans					1	Soepgans			2			1 Matkop					
Stormmeeuw	5900		1		8	Stormmeeuw						bever					
Tafeleend						Tafeleend											
Visarend						Visarend											
Waterhoen	2		5	5	12	Waterhoen		1	2	4							
Watersnip		4				Watersnip											
Wilde Eend	119	85	119	155	136	Wilde Eend	10	41	54	104	82						
Wilde Zwaan						Wilde Zwaan					2	2	50				
Wintertaling			19	42	100	Wintertaling				2	2	4					
Zilvermeeuw			5	13	9	Zilvermeeuw				1							
Zwaangans						Zwaangans					1						
Hybride GrxCan						Hybride GrxCan					3	3					
Aantal vogels:	423	737	1166	1138	1517	Aantal vogels:	315	161	659	523	1826						
Soorten Watervogels:	9	17	21	20	19	Soorten Watervogels:	7	13	14	15	15						
Andere soorten:	12	18	23	22	22	Andere soorten:	3	16	17	15	8						
Aantal soorten:	21	35	44	42	41	Aantal soorten:	10	29	31	30	23						

Schema watervogeltelling

Boontjes kiemen

AUTEUR: CORA OOSTENDORP

Actiiteiten voor de Scholenwerkgroep

Diverse scholen vragen opdrachtjes voor kinderen waarmee ze thuis zelf aan de slag kunnen.

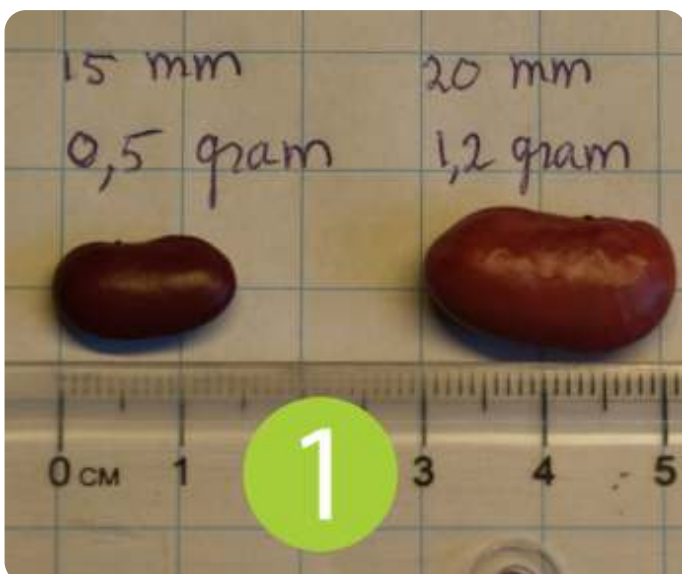
Vroeger hadden kinderen een doosje met een vochtig sponsje om hun lei schoon te maken. Vaak deden ze hierin een bruine boon omdat die dan ging kiemen. Dat was spannend om te zien :) Het is nog steeds leuk zelf een boon te laten kiemen!

Wat heb je nodig?

- twee glazen potten
- veel watten
- 8 bonen (de bonen die je koopt als zaaigoed kiemen het best)

Wat moet je doen:

- Leg vier bonen in een bakje met water, laat de andere vier droog. Meet ze de dag erna op! (1)
- Prop de watten in twee potten en maak ze goed nat.
- Leg in de ene pot vier droge bonen tussen het glas en de watten. (2)
- Leg in de andere pot vier geweekte (natte) bonen tussen het glas en de watten. (2)
- Voel elke dag of de watten nat genoeg zijn, doe er zo nodig water bij. (3)
- Noteer wat je ziet veranderen aan de bonen, met de datum erbij. (4)

Kijk de volgende dag naar het verschil met de vier bonen die nog droog zijn. Meet de lengte van een droge boon en van een geweekte (natte) boon. Wat meet je?

Zet de potten in de vensterbank. Leg bij elke pot een briefje waarop de datum staat waarop je de potten hebt gevuld en waarop staat of er droge of natte bonen in zitten.

zijn de boontjes vochtig genoeg?

Als de boon-planten goed aan de groei zijn, kan je ze het beste eruit halen en in een pot met grond zetten. Zet er een stokje bij want ze worden heel hoog!

‘Het liefst wil ik andere mensen enthousiasmeren’

AUTEUR: MARIJKE LUKKER HIRS

Henny Grouls van het IVN. Wie kent hem niet? Bijvoorbeeld van een vogelcursus, van een natuurwandeling of als secretaris van het IVN.

In de laatste Kwekker schreef hij een behartigenswaardig en praktisch artikelje over vogels voeren. Ikzelf ken Henny als iemand die tijdens excursies praktische tips gaf, zoals je verrekijker omkeren en als loop gebruiken.

Van huis uit kreeg Henny (76) niet zoveel mee over de natuur of het moet zijn dat zijn moeder hem wees op een koolmees.

Op de middelbare school kreeg hij biologielees van de bekende bioloog en schrijver Jan Vriends, tevens oprichter van het museum *Klok & Peel* in Asten.

“Vriends kon goed vertellen,” zegt Henny, “hij doceerde echter niet de vereiste stof, maar de leerlingen moesten werkstukken maken, die dan ter sprake kwamen op het examen. Dat kon problemen geven als de examinator zich bemoeide met het stellen van de vragen.”

De belangstelling voor de natuur begon met het fotograferen van bloemen op de camping. Al vroeg had hij een spiegelreflexcamera. “Het fotograferen was indertijd erg duur,” zegt Henny, “je was zo door een rolletje van 36 opnames. Als er toen al digitale camera’s waren geweest, was ik ongetwijfeld doorgegaan met natuurfotografie.” Later zocht hij de namen bij de gefotografeerde bloemen.

Henny volgde de chemische richting van de HTexS (HTS textiel) in Tilburg. Na 5 jaar op het laboratorium van een verffabriek gewerkt te hebben – NB in de textiel was er geen droog brood meer te verdienen door de concurrentie met de lagelonenlanden – kwam hij op de researchafdeling van Océ terecht.

Wiel van de Water, een enthousiaste vogelaar uit Broekhuizen, die ook bij Océ werkte, maakte Henny eind jaren ‘80 enthousiast voor vogelen en het IVN. Al snel, begin jaren 90, kwam hij in het bestuur, waar hij vervolgens 25 jaar deel van uitmaakte. Dit werd in 2015 al uitgebreid gememoreerd in de Kwekker.

Hij werd ook lid van van de VNeL, de vrijwilligersgroep, die het landschap in natuurgebieden onderhoudt om te zorgen dat bijzondere elementen weer een kans krijgen.

Het IVN, dat toentertijd nog het ‘Instituut voor Natuurbeschermingseducatie en Bevordering van het Milieubesef’ heette, verhuisde van de Wandt en ‘t Haeren in Grubbenvorst naar het Zoemhukske in Horst, waar het introk bij de imkervereniging.

Henny was zeer actief in de Vogelwerkgroep. Hij heeft er veel leuke herinneringen aan, zoals excursies naar Texel, Friesland en zelfs een keer naar het ‘Lac du Der’ in Noord-Frankrijk om kraanvogels te spotten. De kraanvogels foerageren daar in gigantische aantallen, voordat ze doortrekken naar het zuiden.

Henny - foto Cora Oostendorp

Henny - foto Cora Oostendorp

Hij gaf ook vogelcursussen en deed dat in het Ham, waar hij met de cursisten met tussenpozen van een paar weken steeds dezelfde route liep. Zijn uitgangspunt was en is nog steeds, dat iedereen vogels kent en dat je moet beginnen bij wat iemand al weet. Hij vertelt op een basisschool zei een leerling wat gelaten: 'Ik ken geen vogels!' Henny vroeg hem of hij misschien wel een kip en een duif kende...

Helaas belet zijn slechter wordend zicht hem om nu nog cursussen te geven.

Henny deed veel voor en met het IVN. Een greep uit zijn activiteiten: naast vrijwilligerswerk bij het VNeL gaf hij, als lid van de Scholenwerkgroep, les op scholen, gidste hij bij de Avondvierdaagse, begeleidde hij dagtochten, deed hij mee aan vogeltellingen en het ophangen van nestkassen, gaf hij voorlichting aan de gemeente over goed natuurbeleid, bemande hij IVN-kramen en overlegde hij met de andere natuurorganisaties in de regio. En natuurlijk kreeg hij als secretaris veel informatie die hij dan weer verspreidde.

Na zijn eigen opleiding als natuurgids begeleidde hij ook de nieuwe cursisten van de Natuurgidsenopleiding van het IVN. Zelf had hij er indertijd heel veel aan gehad, zegt hij. In die opleiding leerde hij heel erg breed over de natuur: naast kennis over dieren en planten ging het ook over het belang van de biodiversiteit.

Samen met de gidsen van zijn lichter richtte hij de werkgroep A&G (activiteiten en gidsen) op, waarin 'activiteiten' staat voor het samenstellen en uitvoeren van het IVN jaarprogramma.

Hij vertelt dat hij samen met Pierre Maessen nog een van de laatste ortolanen, die als broedvogel nagenoeg uitgestorven is, zag en hoorde. De voorgenomen excursie, met o.a. Wiel van de Water naar het Korhoen op de Oirschotse Heide ging niet door: de ortolaan was er al niet meer. Nog een anekdote: 'Als bestuur vergaderden we in de beginjaren zeker een half uur over de aanschaf van een stempel voor het IVN die 25 gulden kostte.'

Henny is een deel van de geschiedenis van het IVN de Maasdorpen. Door de jaren zijn er binnen de afdeling veel activiteiten op natuurgebied georganiseerd met als doel mensen te interesseren voor de natuur en ze kennis daarover bij te brengen. Ook het inventariseren van in hoofdzaak vogels was en is een taak. En natuurlijk het wijzen op de invloed van ingrepen in de natuur en de noodzaak van het in stand houden en het creëren van kleine natuurelementen.

Aan al deze activiteiten heeft Henny veel bijgedragen, soms met de laarzen in de modder al wijzend en vertellend over dat vogeltje van zijn moeder, dat een fietspomp nadoet.

Het bouwen van een bijenhotel

AUTEUR: PAUL OOSTENDORP

Niets is mooier dan een zelfgemaakt bijenhotel. Ook hier geldt dat het nog mooier wordt als je kinderen/kleinkinderen mee geholpen hebben. Dat kost natuurlijk wel iets meer tijd.

(foto 1) Dit is het gereedschap dat ik gebruik heb en het bouw materiaal: een smalle plank (9 cm breed, 78 cm lang) en een brede plank (15 cm breed, 54 cm lang) voor een overstekend dak.

(foto 2) Een bijenhotel biedt gangetjes aan voor de bijen. Ik gebruikte papieren rietjes met verschillende diameters (6, 8 en 10 mm, o.a. Sligro) en bamboe in verschillende diktes. Verder gebruikte ik een stammetje om gaatjes in te boren.

(foto 3) Met behulp van een beugelzaag en een zaagbok (echt heel handig) maakte ik een houtblokje (berk) op maat (diameter 8 cm, lengte ongeveer 9 cm). Een beugelzaag werkt prettiger bij dikker hout, zeker als dat nog vochtig is. In het houtblok boorde ik de gaatjes ongeveer 6 cm diep. De achterkant moet dicht blijven.

Ik gebruikte daar een scherpe houtboor voor want die geeft veel minder splinters dan een ijzerboor. Want welke bij wil zich nu in een gang naar binnen wurmen waar aan alle kanten splinters uitsteken? De diameter van de gaatjes was tussen de 4 en 6 mm. Maar het is altijd leuk om te experimenteren met net wat dikkere en dunnere boortjes.

(foto 4) De rietjes heb eerst op maat geknipt en vervolgens aan de achterkant dichtgemaakt met klei. Hier is natuurklei gebruikt maar het mag ook speelklei zijn. De rietjes moeten van achteren echt dicht zitten, want een achterwand van het hotel of de bodem van een drankblikje dicht de rietjes onvoldoende af. Van de blikjes heb ik de bovenkant afgeknipt.

(foto 5) De dichte rietjes heb ik toen in de bamboe en de blikjes gestoken. Om ze goed klem te krijgen, vulde ik de overgebleven ruimtes op met plakgedrukte rietjes. Mezen willen nog wel eens proberen of ze de rietjes eruit kunnen krijgen. Pas op met het randje van het blikje. Het is echt scherp...

(foto 6) De smalle plankjes zaagde ik af op 18 cm (twee stuks) en 21 cm (twee stuks). De bredere plank werd 27 cm (twee stuks). Hiervan maakte ik eerst de buitenkant (foto 7) en toen het dakje erop (foto 8). (foto 9) Nu de vulling erin. Helemaal klaar.

(foto 10) Dit hotel kan natuurlijk ook. Het is een kwestie van smaak en natuurlijk ook van wat je kunt vinden. Dit model is minder werk, je hebt er alleen een forse boor voor nodig, zeker als het om wat harder hout gaat.

Wilt u een bijenhotel maken maar heeft u geen houtblok? Bel mij gerust even op want ik heb nog wel een paar blokjes liggen. (077-3270026)

Succes en veel plezier met de hotelgasten.

1

2

3

4

5

6

8

7

9

10

Het Schuitwater

AUTEUR: RENÉ COLBERS

Rijd je van Horst naar Broekhuizen, eerst over de Broekhuizerdijk en vervolgens over de Horsterweg, dan kom je door het prachtige natuurgebied Het Schuitwater. Omgeven door bossen en heidevelden ligt hier een oude Maasarm die na de laatste ijstijd, ±10.00 jaar geleden, gevormd is.

In vroeger tijden is dit water geleidelijk dichtgegroeid en ontstond er veen. Later is dit weer afgegraven waardoor er nu plekken zijn met open water. Aan de ene kant van de weg ligt het Lottums Schuitwater met de visvijver en de beek. Aan de andere kant ligt het Broekhuizerbroek met de knuppelbruggen. Op het hogere gedeelte ligt de Swolgenderheide. Het gebied is ongeveer 313 ha groot en wordt beheerd door Staatsbosbeheer. Het Schuitwater staat met recht te boek als de parel van Staatsbosbeheer.

Over de naam doen verschillende verhalen de ronde; zelfs op de borden van Staatsbosbeheer, bij de ingang aan de Heideweg en aan de Lottumse zijde bij het Pieterpad, staan twee totaal verschillende benaderingen. De naam zou kunnen slaan op 'beschutten', in dit geval om vee en mensen te beschermen tegen rovers. Of het zou verwijzen naar de platte schuiten waar vroeger de uitgegraven turf mee werd afgevoerd.

Het Schuitwater was vroeger een onderdeel van de hoge heerlijkheid Broeckhuizen. De eerste vermelding staat genoteerd bij de naam Ridder Segerus van Broeckhuizen in het jaar 1228. De laatste eigenaar die belangrijk is geweest voor het Schuitwater was Mr. Bernard Marie Berger, oud burgemeester van Venlo. Hij verkocht in 1958 40 hectaren aan Staatsbosbeheer om dit mooie gebied buiten de op handen zijnde ruilverkaveling te houden, en dat is ook gelukt.

Op het laagste deel liggen stukken open water. Dit is het terrein van de bever die hier uitgezet is. De kolonie is stabiel en richt weinig schade aan. De aangrenzende broekbossen bestaan voornamelijk uit Zwarte Els. Deze houtsoort is heel geschikt voor het maken van houtskool.

Vroeger kon je tussen de bomen op de drassige grond de veenvorming zien gebeuren. Maar het Schuitwater heeft de laatste jaren veel te lijden van de droogte en de veenvorming is gestopt. Door het droger worden van de grond vindt er nu afbraak plaats in plaats van ophoping van de plantenresten, de bodem wordt voedselrijker en groei van bramen en brandnetels zijn het gevolg.

Overall in het bos zijn oude rabatten nog herkenbaar. Om op deze natte grond toch bosbouw te kunnen plegen, groef men greppels en de grond die hieruit kwam, werd op richels ertussen gelegd. Dit noemt men rabatten. Op deze hogere stroken plantte men dan de bomen.

Tussen het moerasgedeelte en de landbouwgrond op het hogere deel, ligt een mooie houtwal als erfafscheiding. Het hout werd vroeger gebruikt als geriefhout, men gebruikte het als kachelhout of om er voorwerpen van te maken. Langs de houtwal ligt een diepe greppel. In deze vochtige laagte groeit de prachtige Koningsvaren. In de winter is hier niet veel van te zien want de bladeren sterven dan af, maar in de zomer staan de grote bladeren fier rechtop met in het midden bruine pluimen met sporenhoopjes. Langs het pad staan elk jaar meer wespenorchissen.

Dit is het terrein van de dassen. Er zijn hier verscheidene dassenburchten te vinden, waarvan sommige al meer dan dertig jaar oud zijn. Bovendien zie als je geluk hebt, misschien wel een ree.

Op de hogere, drogere zandgrond, ligt de Swolgenderheide. Dit hele gebied is een aanrader voor vogelspotters: Boompiepers, Spechten, Lijsters enzovoort. Maar het is ook het gebied van de Heikikker. Op de zandvlaktes kom je, als de zon schijnt, zeer veel insecten tegen waaronder de Mierenleeuw en de Blauwvleugelsprinkhaan. De Swolgenderheide wordt goed onderhouden door de VNel werkgroep van onze afdeling.

In het Schuitwater liggen diverse wandelroutes. De routekaarten zijn te vinden op de site van Staatsbosbeheer en van het Horster Landschap.

Maar het mooiste is natuurlijk om met een IVN gids door dit gebied te lopen. Hopelijk kan dit weer snel.

Uit de oude

AUTEUR: MARIJKE LUKKER-HIRS

Het Vogelboekje

Recent ruimde ik mijn boekenkamertje op. De schrijvers van romans werden allemaal weer eens keurig op alfabet gezet. Echter wat te doen met boeken over de natuur, kunstboeken, studieboeken, dichtbundels, atlanten en al dat andere leesvoer dat een mens in zo'n 66 jaar verzamelt?

Mijn eerste boekje, tevens mijn eerste leesboekje was een natuurroman: 'De poes die dacht dat hij een muis was', van Annie M.G. Schmidt. Ik heb het wel honderd keer gelezen en leerde zodoende alles over katten en muizen. Nu lees ik weer een schitterend boekje: 'Het Roodborstje' van Stephen Moss. Een aanrader voor vogelliefhebbers.

Over vogelboekjes gesproken: op mijn kamertje kwam ik diverse oude vogelboekjes tegen. Uiteraard 'Zien is kennen', een boekje dat nog steeds erg geschikt is voor beginners. Ik kreeg het bij het afscheid van het lab in Leiden. In de loop der jaren zijn er allerlei aantekeningen ingezet. Bij de Wulp staat: 'april '04 Texel' en bij de Boomkruiper: '2-2-97 op de perenboom'.

Ook kwam ik het prachtige boekje: 'Het Vogelboekje' uit 1942 van Jac. P. Thijssen tegen, dat nog van mijn vader is geweest. Thijssen geeft daarin, in levendig proza, adviezen voor wat hij noemt: het 'vogelspieden'.

'Door eeuwenlange vervolgingen wijs gemaakt, is de vogel altijd op zijn qui vive, maar doordat zijn vliegkunst hem in staat stelt...' , enzovoort.

Om 'het allerintiemste van het vogelleven te zien te krijgen' geeft Thijssen nog wat tips, zoals een loofhut bouwen van levende takken of een verplaatsbare schuiltent. Daarvoor raadt hij een oude paraplu aan met een doek tot de grond met kijkgaten. Het geheel moet bedekt worden met allerlei twijgen en ranken.

Daarna moet je de vogels er een paar dagen aan laten wennen. Het mooiste vind ik dat hij voorstelt om je door een of meer vrienden te laten begeleiden naar de schuilplaats. 'Als die dan vertrekken, menen de vogels, dat alles weer stil en verlaten is, want ze zijn niet accuraat in tellen', schrijft Thijssen.

En dan ik. Ik zette laatst de auto aan de kopse kant van de licht stromende sloot en bleef stil wachten tot het ijsvogeltje weer opdook. En ja hoor: een blauwe flits!

---Kwekkertje

Sperwer

Sperwer (*Accipiter nisus*)

De vogel is gebouwd om vogels te vangen in het bos of in de tuin: mussen, mezen spreeuwen zijn niet veilig. Hij is wendbaar en bliksemsnel. Meestal zie je hem voorbij flitsen of vind je de resten of merk je aan de stilte in de tuin dat er iets aan de hand is. Die resten zijn dan vaak wat geplukte veren of als hij gestoord is nog wat van de al aangevreten prooi.

Deze keer hadden we geluk en nam hij in ons stadstuinje rustig de tijd en wilde zelfs wel even poseren.

Door het raam zagen we hem bezig op het gras en wat later versleepte hij zijn prooi een paar meter op de stenen en vervolgens op een stuk hout in een vuurkorf. Waar hij nog even poseerde. Het laatste restje prooi nam hij uiteindelijk toch maar mee. (geschreven door Jacques Driessen)

Vuur uit water

AUTEUR: PIET SEGEREN & JOKE STEEGHS

Ommetje Natuur en Historie in Griendtsveen. (5 km)

Op de grens van Brabant en Limburg ligt de Deurnese Peel. Het is een prachtig, slechts deels toegankelijk, natuurgebied met een afwisseling van moerassen, veenplas- sen, heidevelden en bossen. Hier volgt de beschrijving van een wandeling van 5 km door dit gebied. Op de route- kaart staan nummers bij speciale plekken. De bijzonder- heden van deze plekken staan in deze beschrijving.

Routebeschrijving

Vanaf de parkeerplaats (P) de blauwe paaltjes volgen (over weg Halte langs kanaal van Deurne) door het na- tuurgebied, dan het dorp in tot bij kerk, daar over de brug en meteen rechtsaf de zandweg volgen met het kanaal aan de rechterhand. Kort na de bocht naar links, rechtsaf over de dam en dan de weg volgen met het kanaal aan de linkerhand.

Dan over de brug en rechtdoor tot de T-splitsing, hier linksaf (Lavendellaan) en eerste weg rechtsaf (Apostelwe- g) en dan vlak voor de brug linksaf. Deze weg (Ericaweg) volgen met kanaal aan de rechterhand, rechtsaf over de brug en meteen weer rechtsaf (Sphagnumweg), de weg volgen tot het einde en daar linksaf op de weg parallel aan spoorlijn. Eerste weg linksaf (Pastoor Hendriksstraat), deze weg uitlopen tot over de brug, dan rechtsaf de weg volgen tot de parkeerplaats.

1.

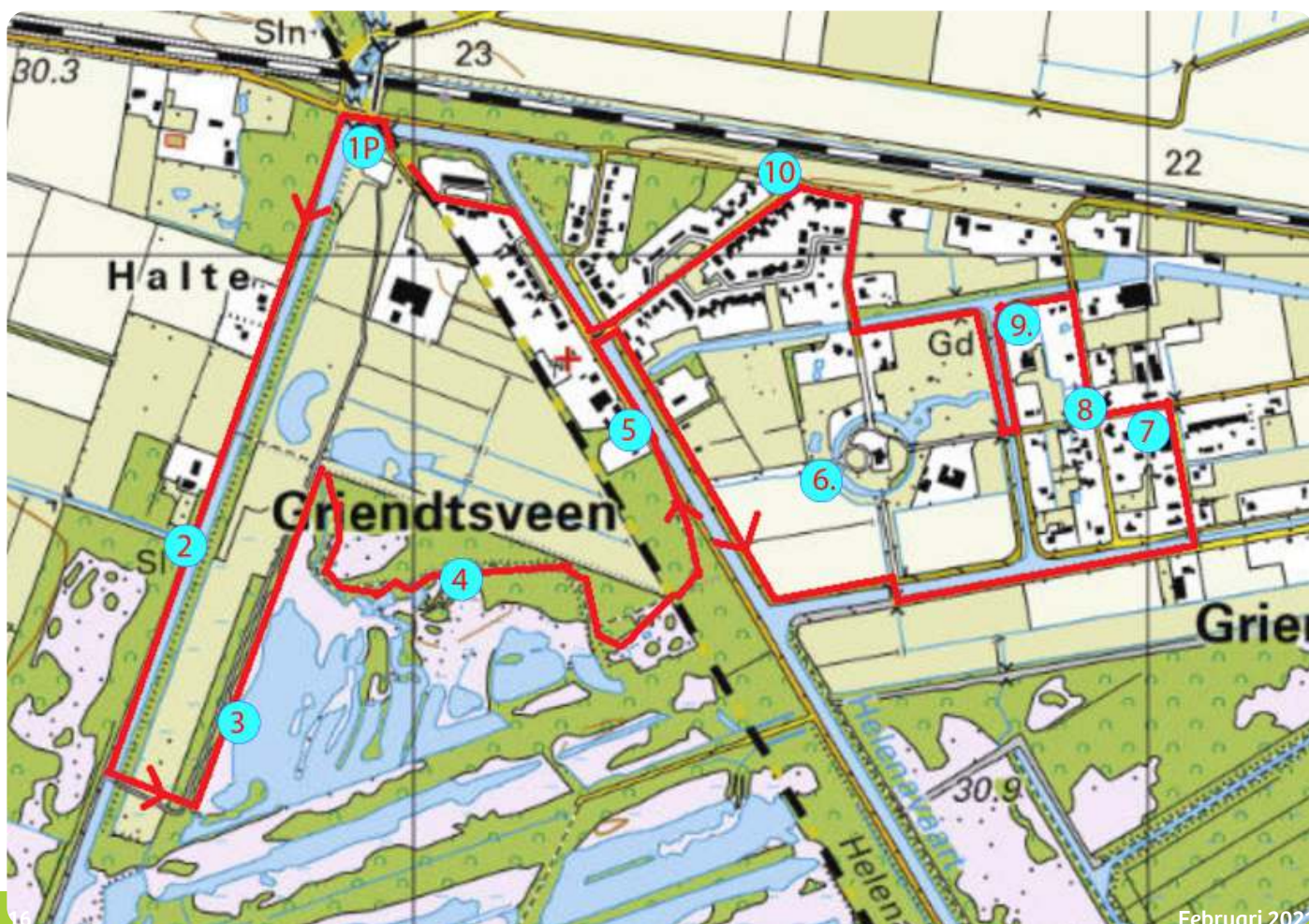
Er komen hier twee kanalen bij elkaar, het Kanaal van Deurne en de Helenavaart. In 1850 was het hier nog wild, woest en ledig. Eeuwen lang had hoogveen zich hier op- gestapeld tot een dikte van 6 tot 8 meter. Rond 1900 kwam hier een einde aan. Het hoogveen werd afgegraven. Er werden kanalen gegraven, een groot goederenstation aangelegd en een veenkolonie gebouwd. Na 1930 was het met de veenaftgravingen grotendeels afgelopen en in 1983 werden zij definitief stopgezet.

Het huidige veengebied is het restant van het vroegere veencomplex. Kenmerken van de vervening, zoals de ka- nalen en wijken met drietandstructuur, zijn plaatselijk nog zichtbaar. Tegenwoordig wordt gewerkt aan het her- stel van het veenlandschap, o.a. door vernatting.

Vanaf de parkeerplaats zijn aan het Kanaal van Deurne nog resten van de betonnen fundering van een turfover- slagloods te zien. Aan de Halte, bij de ingang naar het Toon Kortoomspark, liggen nog de restanten van een turfstrooiselfabriek.

2.

Het Kanaal van Deurne (ten westen van de parkeerplaats) diende, net als de Helenavaart (ten oosten van de par- keerplaats) voor de afwatering van het veengebied en voor de afvoer van turf. Eerst, van 1853 tot ca. 1865, richting zuiden, naar de Noordervaart en verder naar de Zuid-Wil- lemsvaart. Later, na de aanleg van de spoorlijn, rond 1865, vooral naar het noorden, naar het station. Vroeger voerden de kanalen het Peelwater af naar de

Maas, tegenwoordig wordt het Maaswater via de kanalen naar de landbouwgebieden gebracht. Bij deze stuw wordt water ingelaten in een beek om het landbouwgebied in droge tijden van water te voorzien. Het water in de kanalen heeft geen verbinding met het water in de natuurgebieden van de Peel. Het Maaswater is voedselrijk en herstel van het veenlandschap is alleen mogelijk als het water zuur en voedselarm is en blijft.

3. In dit gebied zijn kades aangelegd om regenwater vast te houden. Hierdoor stijgt het waterpeil geleidelijk. Ook wordt zo geprobeerd het waterpeil constant hoog te houden. Dit is nodig voor het herstel van de veenmosgroei. Veenmos gedijt alleen in een zuur, voedselarm milieu met een min of meer constant waterpeil. De hogere waterstand heeft wel tot gevolg dat bomen op den duur zullen sterven, links en rechts van het pad is dat al duidelijk te zien. Waar links van het pad nu een watervlakte is, was tot in de jaren zestig van de vorige eeuw nog weiland. Nu is/wordt het een vogelparadijs en ook de bever heeft zich al laten zien.

4. Ongeveer 12.000 jaar geleden begon zich, in meertjes in het Peelgebied, het eerste veen te vormen. Dit gebeurt door de opstapeling van resten zwevende en drijvende planten en diertjes. Vanaf de randen groeiden de meertjes dicht. Na enkele duizenden jaren waren bijna alle meertjes verland met voedselrijk (onder) en matig voedselrijk veen (boven). Hierop ontwikkelde zich een kussen van veenmossoorten. Deze mossen zijn aangepast aan heel voedselarme omstandigheden en kunnen enorme hoeveelheden water vasthouden; sommige soorten wel 25x hun eigen drooggewicht. Veenmos is voor zijn groei geheel afhankelijk van de kwaliteit van de neerslag en de lucht.

5. Een groot deel van Griendtsveen is 'beschermd dorpsgezicht' en ziet er nog uit als toen het werd gebouwd (1885-1910): een ruime parkachtige nederzetting tussen het groen, met stalen ophaal- bruggen over de kanalen, op ouderwetse postbussen lijkende openbare waterpompen en gebouwen en woningen in Engelse landschapstijl. De structuur van het dorp weerspiegelt de hiërarchie van die tijd.

Bij het bord Griendtsveen aangekomen ziet men links van de weg achtereenvolgens de voormalige marechausseekazerne, het klooster/ziekenhuis, de meisjesschool, rectorswoning en de kerk. Kerk, klooster en rectorswoning zijn gebouwd door architect Groenendaal in neogotische stijl.

6. Over de brug, aan de andere kant van de Helenavaart staat het voormalige postkantoor, gebouwd door architect Kooken. Het heeft een karakteristieke stijl die we ook terugzien in veel andere gebouwen, zoals de marechausseekazerne en de apostelwoningen.

Midden in het parklandschap ligt de Villa Sphagnum, residentie van de kapitaalkrachtige turfpijoniers, de familie Van de Griendt. Op geringe afstand daarvan ligt Villa Erica, bedoeld voor het topkader van de briketten- en turfstrooiselfabrieken. De woningen voor de 'twaalf apostelen' liggen op weer grotere afstand. Hier huisden de witte boorden met hun gezinnen: boekhouders, opzichters en technici.

7. Het gemeenschapshuis en schaftlokaal zijn ook van Kooken. Aan de rand van de bebouwing ligt 'In de paardenstal', een rij arbeiderswoningen, de Nieuwe kazerne, zoals het complex werd genoemd. Later werden de gebouwen gebruikt voor huisvesting van vee. Ruim twintig jaar geleden zijn ze verbouwd tot woningen, in de bouwstijl van Kooken.

8. Het water in de kanalen werd bijna overal voor gebruikt, maar voor drinkwater had Griendtsveen drie openbare pompen. De pomp hier was bedoeld voor de apostelwoningen. Griendtsveen had al heel vroeg elektriciteit. De turfstrooiselfabrieken draaiden op stoommachines die elektriciteit opwekten, daarvan konden ook de bewoners profiteren.

9. Rollepaal: de turfaken werden vroeger door paarden (of soms mensen) getrokken. Om een aak om een hoek te trekken, moest het touw eerst om een rollende paal geslagen worden, om te voorkomen dat de aak tegen de kant getrokken werd.

10. In 1885 werd Griendtsveen gesticht door Eduard van de Griendt, ter herinnering werd een borstbeeld van hem geplaatst op dit pleintje, waar ook een turftreintje en een turfbinder herinneren aan de tijd van het 'zwarte goud'.

Zie ook: www.peelvenen.nl

De voormalige woning van de familie Van de Griendt (6)

Verenigings

AUTEUR: CORA OOSTENDORP

Vereniging IVN, Stichting IVN en 1-IVN

Misschien heeft u gehoord of gelezen over IVN en bent u namen als Vereniging IVN, Stichting IVN, Landelijk IVN, Beroepsorganisatie of 1-IVN tegengekomen. Misschien heeft u zich afgevraagd hoe IVN eigenlijk in elkaar zit. Hierbij een korte uitleg daarover.

Geschiedenis

Het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie, afgekort IVN, werd in 1960 opgericht. Er ontstonden al snel overal in het land IVN-afdelingen en het IVN maakte een sterke groei door. Kernactiviteiten waren onder meer het organiseren van cursussen, het opleiden van natuurgidsen en het organiseren van natuurbeschermingswerkcampen voor jongeren.

Om de vrijwilligers te ondersteunen bij onder andere de ledenadministratie en het ledenblad, startte een beroepsorganisatie in de vorm van een klein secretariaat. Door structurele subsidies van Rijk en Provincies groeide de beroepsorganisatie in de jaren '70, '80' en '90 sterk. Vanaf de eeuwwisseling namen deze subsidies echter af en raakte de beroepsorganisatie in financiële problemen. Besloten werd om de beroepskrachten van de vereniging te scheiden en onder te brengen in een aparte Stichting.

Huidige structuur

In de huidige structuur kent het IVN een landelijke vereniging die wordt bestuurd door een landelijk bestuur, bestaande uit vrijwilligers. Iedere afdeling is een eigen vereniging (met een Algemene Ledenvergadering), die lid is van de landelijke vereniging. Leden zijn over het algemeen lid van zowel de afdeling als de Landelijke vereniging. De afdelingen worden ondersteund door vrijwilligersconsulenten. Deze worden gefinancierd door de provincies.

Daarnaast bestaat er een Stichting IVN waaronder de beroepskrachten vallen. De Stichting wordt bestuurd door een directeur-bestuurder en een managementteam. De Stichting en de Vereniging zijn verbonden door een 'gedeeltelijke personele unie'.

Deze structuur is verwarrend voor eigen leden, voor de Postcodeloterij, voor de Belastingdienst (ANBI) en voor sponsors/financiers.

Huidige situatie

IVN groeit. De naamsbekendheid neemt toe door programma's als Tiny Forest, Schone rivieren en Slootjesdagen. Mede als gevolg daarvan is het aantal leden gegroeid naar ruim 26.000 leden. De beroepsorganisatie is weer gezond, de financiële resultaten zijn sterk verbeterd.

De samenwerking tussen vrijwilligers en beroepskrachten is sterk verbeterd (campagnes, website, wandel app, ledenadministratie, vernieuwing natuurgidsencursus etc.). Stichting en Vereniging functioneren steeds meer als één organisatie: er is één naam, één missie, één meerjarenplan, één jaarplan.

Weer 1-IVN

In december 2020 is besloten dat de beroepsorganisatie weer een onderdeel gaat uitmaken van de vereniging. Dit wordt gerealiseerd door eerst van de Stichting een vereniging te maken en vervolgens deze nieuwe, tijdelijke vereniging te fuseren met de bestaande vereniging. Het streven is om dit in september 2021 afgerond te hebben.

Gevolgen voor de afdelingen

Afdelingen blijven zelfstandige organisaties met hun eigen beleid, middelen en activiteiten. De wensen van de afdelingen zullen nog beter doorklinken naar de totale organisatie. De ondersteuning van de beroepsorganisatie zal verder verbeteren.

Het versterken van de onderlinge samenwerking is een belangrijk thema:

Samen staan we sterker !

Vacatures

IVN de Maasdorpen is een bloeiende, actieve vereniging. Wij zijn op zoek naar enthousiaste mensen die ons willen ondersteunen bij onderstaande werkzaamheden. Wij bieden een gezellige en leuke werkomgeving waarin je ervaring kunt opdoen.

Penningmeester

Wat heb je nodig ?

Affiniteit met financiën en IVN werkzaamheden.

Werkzaamheden:

- Boekhouding (in – en uitgaande rekeningen, jaaroverzicht, begroting).
- Bewaken ledenadministratie (geen contributie inning en ledenadministratie, deze worden verzorgd door IVN Amsterdam).
- Advisering omtrent financiële haalbaarheid plannen bestuur, werkgroepen en commissies.
- Bijwonen bestuursvergaderingen (10 x per jaar).

Hoeveel tijd kost het ongeveer?

4 - 8 uur per maand.

Secretaris

Wat heb je nodig?

Affiniteit met administratie en IVN werkzaamheden.

Werkzaamheden:

- Inkomende post doorsturen naar werkgroepen en commissies.
- Uitgaande post verzorgen.
- Bijwonen en het notuleren van bestuursvergaderingen (10 x per jaar).

Hoeveel tijd kost het ongeveer?

4 - 8 uur per maand.

Lid Communicatie commissie

Wat heb je nodig?

Affiniteit met werken met een computer.

Werkzaamheden:

Werken met Facebook, Instagram, website, nieuwsbrieven en bijkomende zaken.

Hoeveel tijd kost het ongeveer?

2 - 4 uur per maand, wellicht iets meer tijd als je graag overall in participeert.

Ben je enthousiast?

Neem contact op met het secretariaat: ivndemaasdorpen@gmail.com

De ledenadministratie

Op 31 januari 2021 telt IVN De Maasdorpen 153 leden en 27 huisgenoot leden. Dit jaar zijn, zoals afgesproken in de Ledenvergadering, alle donateurs (leden zonder landelijke registratie) lid gemaakt.

De lidmaatschapscontributie wordt geïnd door het landelijk IVN. Zij sturen daarvoor een factuur per email. Betaling dient bij voorkeur via een machtiging gedaan te worden, maar de contributie[1] kan natuurlijk ook overgemaakt worden.

Deze samenwerking verlicht het werk van de afdelingspenningmeester. Een enkel lid maakt nog wel eens de contributie over naar IVN De Maasdorpen. In dat geval maakt IVN De Maasdorpen dit weer over naar het landelijk IVN. In de tweede helft van het jaar maakt het landelijk IVN in één keer alle contributie, met aftrek van de landelijk bijdrage, over naar onze afdeling.

Als iemand in ons gebied lid wil worden, maakt het niet uit of die zich bij ons of bij het landelijk IVN aanmeldt. Degene die zich landelijk aanmeldt, wordt toegewezen aan de afdeling van de regio waar de aanmelder woont. Als iemand van buiten onze regio lid wil worden bij IVN De Maasdorpen, is het beter dat deze zich via de afdeling aanmeldt. De groei van onze afdeling komt vooral door de aanmeldingen via het landelijk IVN. Het voert meer campagne via de media, met name sociale media, dan wij als afdeling kunnen doen.

Koos Agricola,

penningmeester IVN De Maasdorpen.

INDIEN ONBESTELBAAR: SECRETARIAAT IVN DE MAASDORPEN, BROEKEINDWEG 20, 5971 NZ GRUBBENVORST

Beleef de natuur

